

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний авіаційний університет

Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Кафедра філософії

**Методичні рекомендації з підготовки здобувачів вищої освіти до
практичних занять з дисципліни
«Філософські проблеми наукового пізнання»**

**для освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня вищої
освіти за усіма спеціальностями**

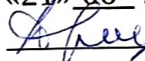
Розроблено:

Любов ДРОТЯНКО, д-р філос. наук, проф.,
Сергій ОРДЕНОВ, канд. філос. наук, доц.

Методичні рекомендації

обговорено та схвалено на засіданні кафедри філософії

Протокол № 8 від «21» 06 2023

Завідувач кафедри Любов ДРОТЯНКО

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Філософські проблеми наукового пізнання» є теоретичною та практичною основою сукупності знань і умінь, які необхідні для ефективного здійснення духовно-практичної діяльності та сприяють формуванню науково-світоглядних засад здобувача вищої освіти другого освітнього ступеня «Магістр», а також дають можливість вести науково-дослідну роботу відповідно до вимог сучасної науки та, зокрема, озброюють його методологічною культурою. Дисципліна виявляє найзагальніші взаємозв'язки між різними науковими галузями, виступає концептуальною та логіко-методологічною базою для вивчення конкретно-наукових дисциплін.

Метою викладання дисципліни є формування системних уявлень про науку як систему знань, галузь діяльності та соціальний інститут, формування методологічної свідомості, а також засвоєння механізмів інноваційної діяльності в сучасній науці, набуття практичних навичок застосування наукового знання у дослідницькій діяльності, передбачених конкретною освітньою програмою тощо.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

– ознайомлення здобувача з класичними й сучасними науковими та філософськими першоджерелами, що описують становлення науки як продуктивної сили суспільства та сутність наукового знання, окреслюють закономірності його виникнення і розвитку, визначають місце та роль науки у структурі сучасного суспільства тощо;

– розвиток методологічної культури;

– набуття умінь та навичок аналізу наукових текстів;

– розвиток умінь та навичок обговорення сучасних наукових проблем, виокремлення суб'єкта, об'єкта, предмета, методів і методик наукових досліджень;

– набуття умінь та навичок застосування філософської методології до здійснення наукових досліджень;

– розвиток умінь та навичок виокремлення етапів наукового дослідження, визначення інноваційної складової його результатів тощо.

До загальних **компетентностей** дисципліни, які прямо чи опосередковано пов'язані із загальними компетентностями, передбаченими кожною освітньо-професійною програмою, належать:

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

– здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

– здатність бути критичним і самокритичним;

– здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

– здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

– здатність планувати та управляти часом;

– здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

– здатність генерувати нові ідеї (креативність);

– здатність приймати обґрунтовані рішення;

– здатність працювати в команді, досягати консенсусу, приймати спільні рішення;

– здатність до міжособистісної взаємодії;

– здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;

– здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

– цінування та повага різноманітності та мультикультурності;

– здатність працювати в міжнародному контексті;

– здатність працювати автономно;

– здатність розробляти проекти та управляти ними, у тому числі в галузі міждисциплінарних наук;

– здатність виявляти ініціативу та підприємливість;

– здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

– визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;

– здатність діяти соціально відповідально та свідомо;

– усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем;

– здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

– здатність використовувати новітні інноваційні технології (інформаційні, комунікаційні, нано-, біо- тощо) у конкретній практичній діяльності;

– здатність проводити дослідження на відповідному рівні;

– здатність узгоджувати філософські, загальнонаукові та конкретно-наукові методологічні засоби до вирішення сформульованих проблем та завдань.

За деякими освітньо-професійними програмами навчальна дисципліна разом з іншими освітніми компонентами допомагає досягати визначених цими освітньо-професійними програмами спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, залежно від спеціальності, галузі знань та специфіки кожної освітньо-професійної програми.

Модуль 1

НАУКА ЯК ФЕНОМЕН ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Практичне заняття 1.1

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК «СУСПІЛЬСТВО ЗНАНЬ»

План

1. Критерії визначення інформаційного суспільства.
2. Роль інформації в інформаційному суспільстві. Інформація та знання.
3. Основні теорії інформаційного суспільства.

Ключові слова: інформаційне суспільство; постіндустріальне суспільство; суспільство знань; економіка знань; знання; інформація.

ЗАВДАННЯ

1. Розкрийте зміст понять «інформаційне суспільство», «постіндустріальне суспільство», «суспільство знань». Окресліть визначальні критерії для кожного з наведених понять.

2. Назвіть і охарактеризуйте відмінні риси інформаційного суспільстві, а також розкрийте його суперечності.

3. Окресліть ту роль, що відграють інформація, інформаційні технології та інформаційні ресурси в структурі сучасної «економіки знань».

4. Охарактеризуйте зміст понять «знання» та «інформація». Визначте концептуальні відмінності цих понять.

5. Розкрийте зміст теорій інформаційного суспільства.

6. Підготуйте доповідь на тему:

1) Теорії інформаційного суспільства (Д. Белл, Е. Тоффлер, Ф. Фукуяма, М. Кастельс, Ф. Уебстер).

2) Критерії визначення інформаційного суспільства.

3) Роль інформації в інформаційному суспільстві.

4) Співвідношення сфери послуг і виробництва в інформаційному суспільстві.

5) Парадокси інформаційного суспільства

Практичне заняття 1.2

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ

План

1. Наука як система знань, сфера діяльності та соціальний інститут.

2. Специфіка філософського осмислення феномену науки. В. І. Вернадський про науку.

3. Соціокультурна спрямованість науки. Наука в системі сучасної культури.

Ключові слова: наука; наукове знання; наукова діяльність; соціальний інститут.

ЗАВДАННЯ

1. Розкрийте зміст понять «наука» та «наукове знання». Дайте визначення науки як соціального інституту та окресліть її функціонування в цьому статусі.

2. Назвіть системоутворювальні елементи науки. Визначте особливості, що притаманні науковому знанню.

3. Охарактеризуйте науку як сферу суспільної діяльності. Визначте об'єкт і предмет наукової діяльності, засоби і методи науки.

4. Розкрийте специфіку філософського осмислення феномену науки.
5. Охарактеризуйте науку в системі сучасної культури та розкрийте соціокультурну спрямованість науки.
6. Підготуйте доповідь на тему:
 - 1) Наука як система знань, сфера діяльності та соціальний інститут.
 - 2) Специфіка філософського осмислення феномену науки.
 - 3) Місце науки в системі культури.
 - 4) Визначення наукової думки В. І. Вернадським.
 - 5) Знання як основа цілеспрямованої діяльності.
 - 6) Еволюція уявлень про наукове знання.
 - 7) Виникнення нового знання як соціокультурна та філософська проблема.

Практичне заняття 1.3

ЗАХІДНА ТА ВІТЧИЗНЯНА ТРАДИЦІЇ У МЕТОДОЛОГІЇ НАУКИ

План

1. Роль новоєвропейського раціоналізму та емпіризму у виникненні філософії науки.
 2. Західні концепції філософії науки ХХ – початку ХХІ століть.
 3. Особливості вітчизняної традиції в сучасній філософії науки.
- Ключові слова:** раціоналізм; емпіризм; позитивізм; неопозитивізм.

ЗАВДАННЯ

1. Розкрийте зміст понять «раціоналізм» і «емпіризм» та окресліть роль, яку відіграли ці філософсько-світоглядні установки у виникненні класичної науки.
2. Охарактеризуйте філософські вчення і напрями в методології науки: позитивізм, неопозитивізм та емпіріокритицизм.
3. Опишіть специфіку критичного раціоналізму, історичизму і наукового реалізму, а також постнекласичний погляд на науку.
4. Охарактеризуйте особливості вітчизняної традиції в сучасній філософії науки.
5. Підготуйте доповідь на тему:
 - 1) Новоєвропейський раціоналізм та емпіризм (Р. Декарт і Ф. Бекон).
 - 2) Сучасні західні концепції методології науки.
 - 3) Філософія науки аналітичної школи.
 - 4) Критичний раціоналізм К. Поппера.
 - 5) “Історична школа” в сучасній західній філософії науки (А. Койре, Т. Кун, І. Лакатос, П. Фейєрабенд).
- 6) Вітчизняна методологія науки (В.І. Вернадський, Б.М. Кедров, О.І. Кедровський, С.Б. Кримський, В.С. Стьопін та ін.).

Практичне заняття 1.4

ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

План

1. Співвідношення процесів пізнання та освоєння світу. Особливості наукового освоєння світу.
 2. Специфіка взаємозв'язку суб'єкта і об'єкта пізнання в науці.
 3. Проблема істини в науці. Основні концепції істини у філософії науки.
- Ключові слова:** світ; пізнання; освоєння; об'єкт; суб'єкт; істина; омана.

ЗАВДАННЯ

1. Дайте визначення понять «пізнання» і «освоєння».
2. Визначте основні форми освоєння світу та окресліть специфіку їхнього формування та співвідношення.
3. Обґрунтуйте, чим наукове пізнання відрізняється від повсякденного. Назвіть та розкрийте основні характеристики наукового пізнання.
4. Охарактеризуйте об'єкт наукового пізнання. Поясніть, що означає ідеальність об'єкта наукового пізнання.
5. Розкрийте основні особливості суб'єкта наукового пізнання.
6. Охарактеризуйте істину та оману в науці. Дайте визначення абсолютної й відносної істини.
7. Підготуйте доповідь на тему:
 - 1) Поняття «пізнання» та «освоєння» світу, їхнє співвідношення.
 - 2) Основні форми освоєння світу: духовно-теоретичне, духовно-практичне та предметно-практичне.
 - 3) Особливості наукового пізнання.
 - 4) Суб'єкт і об'єкт наукового пізнання.
 - 5) Поняття ідеального об'єкта в науці.
 - 6) Проблема істини у філософії та науці.
 - 7) Істина й омана.

Практичне заняття 1.5

ЄДНІСТЬ ЕМПІРИЧНОГО ТА ТЕОРТИЧНОГО У НАУКОВОМУ ПІЗНАННІ

План

1. Поняття і сутність емпіричного та теоретичного рівнів наукового пізнання.
2. Структура емпіричного та теоретичного пізнання.
3. Традиції та інновації в процесі емпіричних і теоретичних досліджень.
4. Роль інтуїції та творчості в науковому пізнанні.

Ключові слова: емпіричний рівень наукового пізнання; теоретичний рівень наукового пізнання; інновація; традиція; інтуїція; творчість.

ЗАВДАННЯ

1. Розкрийте зміст понять «емпіричний рівень наукового пізнання» і «теоретичний рівень наукового пізнання». Визначте, як пов'язані між собою ці рівні.
2. Опишіть структуру емпіричного та теоретичного знання.
3. Розкрийте роль традиції та інновації в процесі емпіричних і теоретичних досліджень.
4. Окресліть роль інтуїції та творчості в науковому пізнанні.
5. Підготуйте доповідь на тему:
 - 1) Чуттєве та раціональне в науковому пізнанні.
 - 2) Поняття і сутність емпіричного та теоретичного рівнів наукового пізнання.
 - 3) Структура емпіричного та теоретичного знання.
 - 4) Специфіка емпіричного знання в сучасній науці.
 - 5) Традиції та інновації в процесі емпіричних і теоретичних досліджень.
 - 6) Роль інтуїції та творчості в науковому пізнанні.

Практичне заняття 1.6
НЕЛІНІЙНІСТЬ ВЗАЄМОВПЛИВУ ФЛОСОФСЬКОГО
Й НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ В ЇХНЬОМУ ІСТОРИЧНОМУ РОЗВИТКУ

План

1. Антична натурфілософія як прообраз взаємовпливу філософського й конкретно-наукового знання.
2. Зв'язок філософії й науки в Новий час.
3. Філософія космізму про взаємовплив філософського і наукового знання.

Ключові слова: натурфілософія; біосфера; ноосфера.

ЗАВДАННЯ

1. Охарактеризуйте античну натурфілософію як прообраз взаємовпливу філософського й конкретно-наукового знання.
2. Розкрийте зв'язок філософії і науки в Новий час.
3. Окресліть взаємовплив філософського і наукового знання у філософії космізму.
5. *Підготуйте доповідь на тему:*
 - 1) Модифікація понять філософії та науки в процесі взаємодії: історико-філософський аспект.
 - 2) Антична натурфілософія як прообраз взаємовпливу філософського й конкретно-наукового знання.
 - 3) Зв'язок філософії й науки в Новий час (Р. Декарт, Фр. Бекон, Т. Гоббс, І. Ньютон, Б. Спіноза).
 - 4) Класична німецька філософія про специфіку взаємовпливу науки та філософії (І. Кант, Г. Гегель, Ф. Шеллінг).
 - 5) Філософія космізму про взаємовплив філософського і наукового знання: М. О. Умов, К. Е. Цюлковський, О. Л. Чижевський, В. І. Вернадський.

Практичне заняття 1.7
ВЗАЄМОВПЛИВ ФІЛОСОФСЬКОГО ТА НАУКОВОГО ЗНАННЯ У
ПОСТМОДЕРНУ ЕПОХУ

План

1. Модерн та Постмодерн у цивілізаційному поступі західного світу.
2. Модернізм і постмодернізм у філософії й науці ХХ століття.
3. Постмодерністські ідеї у філософії та науці наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть.

Ключові слова: Модерн; Постмодерн; постнекласична наука.

ЗАВДАННЯ

1. Охарактеризуйте Модерн та Постмодерн у цивілізаційному поступі західного світу.
2. Розкрийте специфіку модернізму і постмодернізму у філософії й науці ХХ століття.
3. Окресліть постмодерністські ідеї у філософії та науці наприкінці ХХ – початку ХХІ століть.
4. *Підготуйте доповідь на тему:*
 - 1) Модерн і Постмодерн у цивілізаційному розвитку західного світу.
 - 2) Модернізм і постмодернізм у філософії й науці ХХ століття.
 - 3) Постмодерністські ідеї у філософії та науці в кінці ХХ - на початку ХХІ століть.

Практичне заняття 1.8 ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ НАУКИ

План

1. Онтологічні засади наукового пізнання. Проблема визначення об'єкта наукового дослідження.
2. Гносеологічні засади наукового пізнання.
3. Логічні процедури обґрунтування та доведення в науці.
4. Праксеологічні та аксіологічні засади наукового пізнання.

Ключові слова: онтологічні, гносеологічні, праксеологічні та аксіологічні засади наукового пізнання; логічні процедури.

ЗАВДАННЯ

1. Охарактеризуйте онтологічні засади наукового пізнання та окресліть проблему визначення об'єкта наукового дослідження.
2. Розкрийте гносеологічні засади наукового пізнання.
3. Охарактеризуйте логічні процедури обґрунтування та доведення в науці.
4. Визначте праксеологічні та аксіологічні засади наукового пізнання.
5. *Підготуйте доповідь на тему:*
 - 1) Онтологічні засади наукового пізнання.
 - 2) Гносеологічні засади наукового пізнання.
 - 3) Логічні засади наукового дослідження.
 - 4) Методологічні засади наукового пізнання.
 - 5) Аксіологічні засади наукового пізнання.

Модуль 2
ФІЛОСОФСЬКІ ТА НАУКОВІ
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ

Практичне заняття 2.1
ЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

План

1. Логіка як основа раціональності. Поняття та види раціональності.
2. Наукова раціональність та її історичні типи.
3. Зміна типу наукової раціональності в контексті історичної взаємодії філософії й науки.

Ключові слова: логіка; логіка науки; раціональність; наукова раціональність; класична раціональність; некласична раціональність; постнекласична раціональність.

ЗАВДАННЯ

1. Охарактеризуйте логіку як основу раціональності та визначте поняття і види раціональності.
2. Розкрийте зміст понять «раціональність», «наукова раціональність», охарактеризуйте її історичні типи.
3. Охарактеризуйте зміну наукової раціональності в контексті історичної взаємодії філософії й науки.
4. *Підготуйте доповідь на тему:*
 - 1) Поняття логічних засад науки.
 - 2) Логіка як основа раціональності.
 - 3) Поняття та види раціональності.
 - 4) Наукова раціональність та її історичні типи.
 - 5) Зміна типу наукової раціональності в контексті історичної взаємодії філософії й науки: класична, некласична та постнекласична наукова раціональність.

Практичне заняття 2.2
ОСОБЛИВОСТІ МОВИ НАУКИ

План

1. Повсякденна мова як джерело формування мови науки.
2. Співвідношення природної та штучної мов у розвитку науки.
3. Феномен «міграції» наукових понять і термінів у процесі функціонування науки.
4. Трансформація мови науки під впливом застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: слово; термін; поняття; мовлення; мова; природна мова; штучна мова (мова науки); фрейм.

ЗАВДАННЯ

1. Охарактеризуйте повсякденну мову як джерело формування мови науки.
2. Розкрийте співвідношення природної та штучної мов у розвитку науки.
3. Охарактеризуйте феномен «міграції» наукових понять і термінів у процесі функціонування науки.
4. Розкрийте трансформацію мови науки під впливом застосування інформаційно-комунікаційних технологій.
5. *Підготуйте доповідь на тему:*
 - 1) Проблема формування наукових понять і термінів.
 - 2) Повсякденна мова як джерело формування мови науки.
 - 3) Співвідношення природної та штучної мов у розвитку науки.

- 4) Феномен “міграції” наукових понять і термінів у процесі функціонування науки.
- 5) Трансформація мови науки під впливом застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Практичне заняття 2.3

ФІЛОСОФСЬКА МЕТОДОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

План

1. Взаємозв’язок філософської та наукової методології.
 2. Методологічні засади емпіричного та теоретичного рівнів організації наукового знання.
 3. Поняття методу у філософії. Метод і методологія у структурі філософії науки.
- Ключові слова:** метод; методологія; філософська методологія; наукова методологія.

ЗАВДАННЯ

1. Розкрийте взаємозв’язок філософської та наукової методології.
2. Охарактеризуйте методологічні засади емпіричного та теоретичного рівнів організації наукового знання.
3. Розкрийте поняття методу у філософії.
4. Охарактеризуйте метод і методологію у структурі філософії науки.
5. Підготуйте доповідь на тему:
 - 1) Поняття методології у філософії.
 - 2) Емпіричний та теоретичний рівні організації наукового знання.
 - 3) Структура емпіричного рівня організації наукового знання.
 - 4) Структура теоретичного рівня організації наукового знання.
 - 5) Поняття методу у філософії.
 - 6) Співвідношення методу й методології у структурі філософського знання.
 - 7) Методологічні принципи наукового пізнання.

Практичне заняття 2.4

СПІВВІДНОШЕННЯ ФІЛОСОФСЬКОЇ ТА НАУКОВОЇ МЕТОДОЛОГІЇ

План

1. Рівні методології: філософський, загальнонауковий та конкретно-науковий.
 2. Критерії класифікації наукових методів.
 3. Поняття методологічного підходу, методологічного принципу та методологічного засобу в науці.
- Ключові слова:** філософський рівень методології; загальнонауковий рівень методології; конкретно-науковий рівень методології; методологічний підхід; методологічний принцип; методологічний засіб.

ЗАВДАННЯ

1. Розкрийте рівні методології: філософський, загально-науковий та конкретно-науковий.
2. Назвіть і охарактеризуйте критерії класифікації наукових методів.
3. Розкрийте поняття методологічного підходу, методологічного принципу та методологічного засобу в науці.
4. Підготуйте доповідь на тему:
 - 1) Особливості наукової методології.

- 2) Рівні методології: філософський, загальнонауковий та конкретно-науковий.
- 3) Поняття методу пізнання в науці.
- 4) Критерії класифікації наукових методів.
- 5) Емпіричні та теоретичні методи наукового пізнання.
- 6) Загальнонаукові та конкретно-наукові методи пізнання.
- 7) Кількісні та якісні методи наукового дослідження.
- 8) Фундаментальні і прикладні методи наукового пізнання.
- 9) Поняття методологічного підходу, методологічного принципу та методологічного засобу в науці.

Практичне заняття 2.5 **ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ ПРИРОДНИЧИХ, СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ НАУК**

План

1. Залежність вибору методології наукового дослідження від об'єкта.
2. Специфіка взаємозв'язку історичного й логічного у природничих, технічних і соціально-гуманітарних науках.
3. Застосування герменевтичних процедур у природничих, технічних та соціально-гуманітарних науках.

Ключові слова: герменевтика; методологія наукового дослідження; науковий метод.

ЗАВДАННЯ

1. Розкрийте залежність вибору методології наукового дослідження від об'єкта.
2. Охарактеризуйте специфіку взаємозв'язку історичного й логічного у природничих, технічних і соціально-гуманітарних науках.
3. Окресліть застосування герменевтичних процедур у природничих, технічних та соціально-гуманітарних науках.
4. *Підготуйте доповідь на тему:*
 - 1) Пояснення і розуміння в процесі наукового дослідження.
 - 2) Співвідношення пояснення та розуміння як інтерпретативної й герменевтичної процедур у природничих і соціально-гуманітарних науках.
 - 3) Специфіка взаємозв'язку історичного й логічного у природничих і соціально-гуманітарних науках.
 - 4) Роль людино-машинної системи у природничих, соціально-гуманітарних та технічних науках.

Практичне заняття 2.6 **ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ** **У СТРУКТУРІ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ЗНАННЯ**

План

1. Роль людино-машинної системи у природничих, соціально-гуманітарних та технічних науках.
2. Сутність інформаційного моделювання у сучасній науці.
3. Специфіка моделювання складних нелінійних процесів у природничих, технічних і соціально-гуманітарних науках.

Ключові слова: людино-машинна система; інформаційне моделювання; комп'ютерна інтерпретація.

ЗАВДАННЯ

1. Розкрийте роль людино-машинної системи у природничих, соціально-гуманітарних та технічних науках.

2. Окресліть сутність інформаційного моделювання в сучасній науці.

3. Розкрийте специфіку моделювання складних нелінійних процесів у природничих, технічних і соціально-гуманітарних науках.

4. Підготуйте доповідь на тему:

1) Модель і моделювання у сучасній науці.

2) Модель як основа методу моделювання у пізнавальній діяльності.

3) Особливості формування інформаційних моделей як основи сучасного наукового дослідження.

4) Сутність інформаційного моделювання у сучасній науці.

5) Моделювання складних нелінійних процесів у науковому дослідженні.

6) Математичний експеримент як засіб інтеграції наукових методів.

7) Цифрова трансформація науки.

Практичне заняття 2.7 **КЛАСИФІКАЦІЯ НАУКОВОГО ЗНАННЯ**

План

1. Поняття і сутність класифікації в науці. Основні засади класифікації наук.

2. Історична періодизація науки: класика – некласика – постнекласика.

3. Міждисциплінарні науки у структурі сучасного наукового знання.

Ключові слова: класика; некласика; постнекласика; міждисциплінарні науки.

ЗАВДАННЯ

1. Охарактеризуйте поняття і сутність класифікації в науці. Розкрийте основні засади класифікації наук.

2. Окресліть історичну періодизацію науки: класика – некласика – постнекласика.

3. Охарактеризуйте міждисциплінарні науки у структурі сучасного наукового знання.

4. Підготуйте доповідь на тему:

1) Поняття і сутність класифікації в науці.

2) Основні засади класифікації наук.

3) Природничі, соціально-гуманітарні та технічні науки.

4) Критерії класифікації наук на емпіричні та теоретичні.

5) Фундаментальні і прикладні науки. Історична періодизація науки: класика – некласика – постнекласика.

6) Міждисциплінарні науки.

Практичне заняття 2.8 **ПОНЯТТЯ НАУКОВОГО СПІВТОВАРИСТВА.** **ЕТИКА ВЧЕНОГО**

План

1. Проблеми формування наукового співтовариства. Етос науки.

2. Поняття і сутність моральної відповідальності вченого.

3. Особливості наукової комунікації через соціальні мережі та цифрові платформи.

Ключові слова: етика; мораль; етос науки; наукова комунікація.

ЗАВДАННЯ

1. Розкрийте проблеми формування наукового співтовариства. Визначте етос науки.

2. Охарактеризуйте поняття і сутність моральної відповідальності вченого.

3. Окресліть особливості наукової комунікації через соціальні мережі та цифрові платформи.

4. Підготуйте доповідь на тему:

- 1) Проблеми формування наукового співтовариства.
- 2) Етос науки.
- 3) Проблеми суспільного визнання наукової діяльності вчених.
- 4) Ціннісні аспекти наукової діяльності вчених.
- 5) Поняття і сутність моральної відповідальності вченого.
- 6) Роль сучасної науки у вирішенні глобальних проблем сучасності.
- 7) Римський клуб і проблеми сучасного глобального моделювання.
- 8) Особливості наукової комунікації через соціальні мережі та цифрові платформи.